

چرا برخی نعمت‌ها بر بنی اسرائیل حرام شد؟

شناسه خبر : ۱۴۱۰۴۸ چهارشنبه ۲۹ فروردین ۱۴۰۳ - ۰۵:۰۰

دلیل حرام شدن بعضی از نعمت‌ها بر قوم بنی اسرائیل، ظلمی بود که آن‌ها نسبت به مردم انجام می‌دادند؛ آزار مردم، جلوگیری از دعوت پیامبران، خوردن اموال مردم به ناحق و رباخواری از نمونه‌های ظلم بنی اسرائیل است که موجب محرومیت آن‌ها از برخی نعمت‌های خدا شد.

به گزارش خبرنگار فرهنگی موج خبر، در منطق اسلامی، هیچ کسی نمی‌تواند به بهانه این که مسائل خودش مربوط به خودش است، حقوق شخصی‌اش را زیر پا بگذارد. آسیب رساندن به بدن، سرپیچی از دستور خدا، کفران نعمت و دنبال کردن هوا و هوس نمونه‌هایی از ظلم‌هایی است که هر کدام از ما می‌توانیم به خودمان روا داریم.

اگر بررسی دقیق‌تری بر آیات قرآن کریم و آموزه‌های اسلامی انجام دهیم، این نکته را متوجه می‌شویم که حتی اگر به

مردم دیگر ظلم کنیم، اگر حق دوستی‌ها را ادا نکنیم، راه مردم را ببندیم، سد معبر کنیم، به بهانه کار شخصی امور ارباب رجوع را به تعویق بیندازیم، دروغ بگوییم، تهمت بزنی و غیبت کنیم، درواقع نه به دیگری، که در اصل به خودمان ظلم کرده‌ایم. آن هم ظلمی که عواقبش دامن خودمان را می‌گیرد و در این دنیا و آخرت باید به آتشی که با اراده خودمان بر پا کرده‌ایم، بسوزیم.

موج خبر در گفتگویی که با دکتر حمیدرضا فلاح، استاد دانشگاه و کارشناس دینی انجام داده است، با رویکردی کاربردی به موضوع ظلم پرداخته است تا ابعاد ظلم و مفهوم آن از منظر قرآن کریم مشخص شود. آن طور که این کارشناس دینی توضیح می‌دهد، ظلم به معنی ستم و آزار است. در اصل به معنی ناقص کردن، کم کردن یا نادیده گرفتن حق و یا گذاشتن چیزی در غیر جای خودش است.

اشاره به انواع ظلم در قرآن

معمولاً ظلم را تجاوز به حقوق دیگران و ضایع کردن حق دیگری معنی می‌کنیم. آیا چنین معنایی با آموزه‌های قرآن تطبیق دارد؟

باید توجه داشت که معنی واقعی کلمه ظلم با آن مفهومی که معمولاً به ذهن ما می‌رسد، مقداری تفاوت دارد. در بیشتر موارد منظور ما از به کار بردن این کلمه «انجام دادن عمل حرام» است ولی لغت‌شناسان کلمه ظلم را این طور معنی کرده‌اند که ظلم یعنی عملی را در غیر مورد انجام دادن. ظلم یعنی قرار دادن چیزی در غیر جایی که مخصوص به او است، حالا چه به کمی و نقصان باشد و چه به زیادی.

اما در اصطلاح ظلم به معنی تجاوز از حدود شرعی یا عرفی است. یعنی همین معنی و مفهومی که در اکثر موارد به ذهن ما خطور می‌کند. اما ظلم در قرآن کاربردهای گوناگونی دارد و لازم است تعبیرهای آن دسته‌بندی شود؛ مانند ظلم انسان به خودش، ظلم به خدا و یا ظلم به دیگران که هر کدام عواقب و نتایج خاص خود را دارد.

وقتی بنده، به خدا و خالق خود ظلم می‌کند

ظلم انسان به خدا یعنی چه؟ درواقع می‌خواهیم بدانیم چگونه می‌شود آدمی که بنده و مخلوق خداست، بتواند به خالق و پروردگار خودش ظلم کند؟

ظلم انسان به خدا بزرگ‌ترین ظلم‌ها محسوب می‌شود. چون همان طور که در پرسش هم اشاره کردید انسان را خدا آفریده و او را پرورانده و سلامت نگه می‌دارد و هدایت می‌کند. در این حالت کمال بی‌ادبی و نادانی است که مخلوق در برابر خالق که این اندازه مهربان است، سرکشی کند و خلاف قاعده‌ای که او می‌پسندد رفتار کند که نتیجه شومش هم دامن گیر خودش می‌شود.

بزرگ‌ترین و بدترین ظلم

نمونه‌ای از ظلم به خدا کفر و شرک است. حتی خداوند متعال در قرآن کریمش، شرک را بدترین و بزرگ‌ترین نوع ظلم عنوان می‌کند. چنانکه در سوره لقمان آیه 13 می‌خوانیم: «إِنَّ الشُّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ» به درستی که شرک، ستم بزرگی است. »

آیا دروغ بستن به خدا هم ظلم به ذات اقدس الهی محسوب می‌شود؟

بله. این عمل آن قدر شنیع و ناپسند است که در آیه هفتم از سوره مبارکه صف می‌فرماید: «وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ؟» چه کسی ظالم‌تر است از آن کسی است که بر خدا دروغ می‌بندد؟» به این ترتیب افرادی که خدا را نمی‌شناسند و نسبت‌هایی به او می‌دهند که دور از شأن و منزلت الهی است و یا آیات و سخنان خدا را تحریف می‌کنند و نسبت دروغین به خدای تعالی می‌دهند، یکی از بارزترین نمونه‌های ظالمان و ستمکاران هستند که خداوند به شدت آن‌ها را تهدید به عذاب و دوری از رستگاری می‌کند. چنانکه در سوره انعام در این باره می‌فرماید: «وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ» چه کسی ستمکارتر است از آن کس که بر خدا دروغ بسته [و همتایی برای او قائل شده] و یا آیات او را تکذیب کرده است؟ مسلماً ظالمان، رستگار نخواهند شد.»

تکذیب آیات و شکستن حدود الهی

کسانی که در برابر حق تسلیم نمی‌شوند و حق را قبول نمی‌کنند و یا پیامبران خدا را که با نشانه‌های الهی آن‌ها را هدایت می‌کنند، انکار کرده و دروغ می‌دانند نیز گروه دیگری از ظالمان هستند. آن طور که خداوند متعال در آیه 157 سوره انعام فرموده است: «فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا» پس چه کسی ستمکارتر است از کسی که آیات خدا را تکذیب کرده و از آن روی گردانده است؟»

در این میان آنچه که در میان مردم به عنوان ظلم شناخته می‌شود، ظلم به دیگران است. چه نمونه‌هایی در این زمینه در

قرآن کریم مطرح شده است؟

طبق آموزه‌های قرآن، ظلم کردن به دیگری فقط به معنی آسیب زدن مالی و جانی نیست. از منظر آموزه‌های دینی هر شخصی در جامعه حریم و محدوده شخصی دارد که پا گذاشتن روی خطوط قرمز آن به منزله نادیده گرفتن حقوق فرد است و تجاوز به آن نمونه بارزی از ظلم به حساب می‌آید. آن هم ظلمی که خداوند آن را به منزله حق الناس می‌داند و به راحتی از آن نمی‌گذرد.

توهین به افراد، غیبت کردن، تهمت زدن، مسخره کردن، عیب‌جویی و دادن لقب‌های زشت از مصداق‌های ظلم است که در قرآن کریم به آن‌ها اشاره شده است.

سرانجام ظلم‌های بنی اسرائیل

آیا در قرآن کریم به طور مستقیم به ظلم فرد یا افرادی اشاره شده و نتیجه آن بازگو شود تا درسی برای مردم باشد؟

بله، به عنوان مثال در قرآن از بنی اسرائیل و ظلم‌های آن‌ها یاد شده است. دلیل حرام شدن بعضی از نعمت‌ها بر قوم بنی اسرائیل، ظلمی بود که آن‌ها نسبت به مردم انجام می‌دادند. ستم‌هایی مثل آزار مردم ضعیف جامعه، جلوگیری از دعوت پیامبران خدا در مسیر هدایت مردم، خوردن اموال مردم به ناحق و رباخواری از نمونه‌های ظلم بنی اسرائیل است که موجب محرومیت آن‌ها از برخی نعمت‌های خدا شده است.

همان طور که در سوره مبارکه نساء آیات 160 و 161 در این باره می‌فرماید: «فَبِظُلْمٍ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا؛ وَأَخَذْنَاهُمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ» به این معنا که «به خاطر ظلمی که از یهود صادر شد و (نیز) به خاطر جلوگیری بسیار آن‌ها از راه خدا، بخشی از چیزهای پاکیزه را که بر آن‌ها حلال بود، حرام کردیم. (همچنین) به خاطر ربا گرفتن، در حالی که از آن نهی شده بودند و خوردن اموال مردم به باطل.»

همچنین خداوند متعال سرزنش ظالمان را جایز می‌داند و خود نیز آن‌ها را ملامت می‌کند. آنجا که در سوره شوری می‌فرماید: «إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ؛ اِيرَاد و مجازات بر کسانی است که به مردم ستم میکنند و در زمین به ناحق ظلم روا میدارند. برای آنان عذاب دردناکی است.»

انتهای پیام/

انتهای پیام/